

Samorząd terytorialny w zarządzaniu przestrzenią turystyczną gminy

Dr Izabela Kapera

**Wydział Turystyki i Rekreacji
Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie**

**Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych
Krakowska Akademia**

Plan wystąpienia

1. Działania organów samorządu terytorialnego podejmowane dla rozwoju turystyki i kształtowania przestrzeni turystycznej

2. Wyniki badań dotyczących zarządzania przestrzenią turystyczną gminy

3. Wybrane problemy i propozycje rozwiązań w kwestii zarządzania przestrzenią turystyczną gminy

Poniższa prezentacja dotyczy wybranych aspektów związanych z zarządzaniem przestrzenią turystyczną gminy.

**Więcej informacji na temat wyników badań - w publikacji
pt. *Rola samorządu terytorialnego w gospodarowaniu
i zarządzaniu przestrzenią turystyczną.***

Izabela Kapera

Rola samorządu terytorialnego w gospodarowaniu i zarządzaniu przestrzenią turystyczną

1. Działania organów samorządu terytorialnego podejmowane dla rozwoju turystyki i kształtowania przestrzeni turystycznej

Kompetencje gmin w zakresie turystyki

- **prorowadzenie ewidencji pól biwakowych i innych obiektów, w których**
- **świadczone są usługi hotelarskie i prawo kontrolowania obiektów, w których**
- **są świadczone usługi hotelarskie**
- **utrzymanie, remont lub przebudowa i rozbudowa obiektów i urządzeń**
- **sportowych i turystycznych na terenie gminy**
- **tworzenie korzystnych warunków podejmowania działalności gospodarczej w**
- **sferze turystyki na terenie gminy**
- **prorowadzenie instytucji kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku działających na**
- **terenie gminy**
- **dofinansowanie stowarzyszeń kultury fizycznej, związków sportowych i**
- **stowarzyszeń turystycznych mających siedzibę na terenie gminy,**
- **planowanie rozwoju przestrzennego i zagospodarowania terenu m.in. w**
- **obiekty sportowe, rekreacyjne i turystyczne**
- **wspieranie organizacyjne i finansowe stowarzyszeń i organizacji turystycznych**
- **działających na terenie gminy**
- **rozbudowa i utrzymanie infrastruktury technicznej (np. transportowej) i**
- **społecznej o znaczeniu wojewódzkim**
- **realizacja zadań z zakresu kultury fizycznej i turystyki w ramach zajęć**
- **szkolnych (w tym także „zielone szkoły”),**
- **działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa**
- **kulturowego**
- **promocja gminy**

2. Wyniki badań dotyczących zarządzania przestrzenią turystyczną gminy

**Ponad 90% gmin zadeklarowała, że podejmuje działania
związane z rozwojem turystyki.**

Do głównych działań podejmowanych przez jednostki samorządu gmin w kwestii rozwoju turystyki należą:

- promocja,**
- działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,**
- dofinansowanie stowarzyszeń kultury fizycznej, związków sportowych i stowarzyszeń turystycznych mających siedzibę na terenie gminy,**
- planowanie rozwoju przestrzennego i zagospodarowania terenu m.in. w obiekty sportowe, rekreacyjne i turystyczne.**

- **Niemal 90% gmin w Polsce nie posiada odrębnych strategii dotyczących rozwoju turystyki.**
- **W ponad 67% strategii gospodarczych/społeczno-ekonomicznych gmin zostały ujęte zadania związane z turystyką.**
- **W urzędach gmin w większości przypadków turystyka jest organizacyjnie połączona z promocją, kulturą. W niewielu przypadkach istniało osobne stanowisko poświęcone turystyce.**

- **Blisko połowa gmin ma na swoim terenie punkt informacji turystycznej.**
- **Znikoma część z badanych gmin prowadzi badania/monitoring zjawisk turystycznych.**
- **Respondenci znacznie częściej widzieli pozytywne niż negatywne skutki rozwoju turystyki.**

Bariery rozwoju turystyki w opinii samorządowców

- **Do głównych barier związanych z rozwojem turystyki zaliczono brak środków.**
- **Kolejnym problemem jest brak infrastruktury, do którego trzeba doliczyć problemy z drogami (brak i zły stan).**
- **Zwracano także uwagę, na małą lub przestarzałą bazę noclegową oraz**
- **brak lub małą konkurencyjność atrakcji turystycznych.**
- **Za barierę rozwoju w kilkunastu przypadkach uznano obecność ostoj NATURA 2000.**

Współpraca w zakresie rozwoju turystyki i kształtowania przestrzeni turystycznej

- **Najlepiej układała się współpraca gmin z innymi gminami.**
- **W przypadku środowiska naukowego najczęściej ze wszystkich podmiotów wskazywano na brak współpracy lub oceniano ją jako złą.**

Obszary współpracy między parkami narodowymi a jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie turystyki dotyczą głównie działań edukacyjnych i promocyjnych.

Parki narodowe

Konflikty dotyczą:

działań ochronnych realizowanych przez park,

**odmiennych (rozbieżnych) stanowisk w zakresie budowy
nowych inwestycji w granicach parku lub w jego strefie
ochronnej,**

**planu zagospodarowania przestrzennego, uzgadniania
inwestycji na terenie parku i w otulinie,**

**nieruchomości w granicach parku lub rozgraniczenia działek
i dróg.**

Samorząd gminny

Konflikty

- **Odmienne stanowiska w zakresie lokalizacji nowych inwestycji w granicach parku i jego otuliny;**
- **Sposobu zagospodarowania terenu;**
- **Uzgodnień miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;**
- **Planowania inwestycji oraz planu zagospodarowania przestrzennego;**
- **Wykonywania zadań wynikających z ustaw, związane brakiem uzgodnień decyzji dla mieszkańców gminy.**

3. Wybrane problemy i propozycje rozwiązań w kwestii zarządzania przestrzenią turystyczną gminy

Parki narodowe – propozycje rozwiązań

- **wspólne pozyskiwanie funduszy ze środków unijnych,**
- **nawiązanie współpracy polegające na promowaniu całej gminy nie tylko niewielkiego obszaru, na którym położony jest park narodowy,**
- **lepsze zrozumienie przez jednostki samorządu terytorialnego szerszej możliwości skorzystania a faktu sąsiedztwa – położenia parku narodowego,**
- **edukacja osób zarządzających jednostkami samorządu i społeczeństwa.**

Promocja

Analizowane gminy w działalności promocyjnej najczęściej jako główną barierę dotyczącą działań promocyjnych wskazują ograniczone środki.

Niemniej jednak brak środków nie zawsze przeszkadza w kreatywności, o czym świadczy fotografia poniżej.

Promocja

[http://www.jodlownik.iap.pl/pl/558/0/ii-krajowa-wystawa-czerwonego-bydla-polskiego-28.html#prettyPhoto\[photo\]/46/](http://www.jodlownik.iap.pl/pl/558/0/ii-krajowa-wystawa-czerwonego-bydla-polskiego-28.html#prettyPhoto[photo]/46/)

Faracik (2013) zwraca jednak uwagę, że gminy w swoich działaniach promocyjnych nie ukierunkowują się na konkretnego odbiorcę ani w ujęciu geograficznym, ani w odniesieniu do konkretnych cech społeczno-ekonomicznych.

Planowanie

„Planom zagospodarowania przestrzennego brakuje cech dokumentów rozwojowych, a ich zapisy nie znajdują odzwierciedlenia w społeczno-gospodarczych dokumentach strategicznych i operacyjnych, zaś lokalne polityki przestrzenne (studia gminne) nierzadko ignorują lokalne strategie rozwoju lub inne lokalne polityki (o ile w ogóle takie strategie i polityki są przyjmowane przez gminy)”

Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030

- **Noworól (2007) używa stwierdzenia, że obraz systemu planistycznego jest nieostry i zdominowany ujęciem branżowym.**
- **Bober *et al.* (2013) zwraca uwagę, że strategie często mają charakter inwentaryzacyjny wraz z wskazaniem, że problemem w realizacji celów jest brak środków, podczas gdy strategia powinna być odpowiedzią na ich niedobór.**

Współpraca i pozyskiwanie środków

- **Pawlicz (2008) uważa, że działania ukierunkowane na intensyfikację współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami turystycznymi stanowią marginalną działalność polityki turystycznej władz lokalnych.**
- **Pawlicz (2014) wykazał także że gminy w województwie zachodniopomorskim i lubuskim, realizujące projekty turystyczne posiadają wyższy wskaźnik atrakcyjności turystycznej i większą liczbę mieszkańców.**

- **Problemy małych jednostek samorządu terytorialnego z pozyskiwaniem środków z Unii Europejskiej to głównie brak wymaganych środków przy programach własnych.**
- **Potrzeba podjęcia działań zmierzających do usprawnienia instrumentów oddziaływania na beneficjentów.**

Podsumowanie

- **Jednostki samorządu terytorialnego na poziomie lokalnym kształtują przestrzeń turystyczną w jej wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym.**
- **Jednym z wyzwań stojących przed jednostkami samorządu terytorialnego w zarządzaniu przestrzenią turystyczną jest wypracowanie kompromisu między potrzebą wzrostu gospodarczego a ochroną środowiska.**

Podsumowanie

- **Sytuację komplikuje jednak fakt ograniczonych zasobów finansowych oraz niejednokrotnie brak jasnych przepisów.**
- **Problem w odczuciu samorządowców stanowi także dotychczasowa współpraca ze środowiskiem naukowym, która wymaga wzmożonych wysiłków prowadzących do zacieśnienia razem podejmowanych działań.**

Dziękuję za uwagę

Dr Izabela Kapera

izabela.kapera@poczta.onet.pl